

Voor de diagnostiek en behandeling van kinderen in de basisschoolleeftijd (7 tot en met 13 jaar) met zeer ernstige lees- en spellingproblemen is er sinds 2009 een vergoedingsmogelijkheid beschikbaar. In 2015 veranderde er wat in de vergoedingsstructuur en werd deze zorg gefinancierd door de gemeenten, vanuit de Jeugdwet. De leidraad voor diagnostiek en behandeling van Ernstige Dyslexie vanuit de Jeugdwet is het Protocol Dyslexie Diagnostiek en Behandeling 3.0 (PDDB 3.0; NKD, 2021). In dit protocol zijn criteria vastgesteld voor doorverwijzing, diagnostiek en behandeling. De school moet de ernst en hardnekkigheid van de leesproblemen onderbouwen. De zorgverlener stelt vervolgens vast of er inderdaad sprake is van ernstige, hardnekkige en specifieke lees- (en spelling)problemen en de diagnose dyslexie gesteld kan worden én gaat na of het een dusdanig ernstige vorm van dyslexie betreft dat een behandelindicatie Ernstige Dyslexie wordt afgegeven.

Criteria voor doorverwijzing zijn concreet:

- De school toont aan goed onderwijs en intensieve begeleiding geboden te hebben die voldoet aan kenmerken van effectief onderwijs.
- De school toont aan dat een leerling desondanks zeer lage leesscores behaalt op 3 achtereenvolgende hoofdmeetmomenten.

Bron: Dyslexie Centraal

Een onafhankelijke poortwachter om de dyslexiezorg te verbeteren

Gemeenten hebben de taak om jeugdhulp, die de afgelopen jaren flink is gegroeid, in goede banen te leiden en te vergoeden. De aanpak van ernstige dyslexie valt onder de vergoede jeugdhulp. Des te meer zaak om de samenwerking tussen scholen, gemeenten en zorgaanbieder onder de loop te nemen.

Tekst: Meike Manschot

In een aantal regio's, zoals de Achterhoek en centraal Gelderland, zijn het de zorgaanbieders zelf die beoordelen of een kind vergoede dyslexiezorg kan krijgen. Een dyslexieaanbieder screent het leesdossier van een leerling. Daarna wordt het kind onderzocht en vervolgens (eventueel) in behandeling genomen, meestal door dezelfde dyslexieaanbieder. Deze methode is achterhaald en leidt tot 'slager keurt zijn eigen vlees'. Het werken met een externe deskundige zou een vereiste moeten zijn.

Poortwachter dyslexie

Uit onderzoek is gebleken dat het percentage leerlingen dat door scholen wordt aangemeld voor diagnostiek in verband met het vermoeden van Ernstige Dyslexie (ED) gemiddeld significant lager is wanneer de toegang via een poortwachter dyslexie verloopt. Door juist te kiezen voor een onafhankelijke partij (poortwachter dyslexie) wordt de samenwerking tussen alle zorgpartijen verstevigd. Landelijk is het verwijzingspercentage naar vergoede dyslexiezorg 7 procent. De dyslexie-

zorg kan dus veel beter. Door de screening van leesdossiers bij een onafhankelijke partij te leggen wordt het kaf van het koren gescheiden. Hierdoor komen voornamelijk kinderen in aanmerking voor een dyslexieroute die dit het hardst nodig hebben. Kinderen waarvan het leesdossier niet voldoet krijgen dan een uitgebreid advies voor een plan van aanpak. Door een groeiend aantal gemeenten wordt er een aparte dyslexiedeskundige aangesteld als 'poortwachter dyslexie'. Dit houdt in dat er een aparte organisatie wordt gevraagd om zorg te dragen voor de screening van leesdossiers bij vermoeden van dyslexie. Deze aparte dyslexiedeskundige wordt ook wel een 'poortwachter' genoemd. Een poortwachter dyslexie is een externe onafhankelijke dyslexiespecialist die procesmatig én inhoudelijk toetst of een leerling in aanmerking komt voor de vergoede dyslexiezorg.

Deze poortwachter met veel kennis en ervaring op het gebied van dyslexiezorg volgens landelijke richtlijnen, voert zelf geen diagnostiek uit en behandelt ook niet. Dit maakt de poortwachter een meer onafhankelijke partij. Het onafhankelijk kunnen optreden in het beoordelen van een leesdossier heeft grote voordelen, zowel voor een gemeente, zorgaanbieder dyslexie en de school. Puntsgewijs zijn de voordelen van inzet van een poortwachter (als partij) als volgt:

1. Consultatie bij andere poortwachter-collega's bij complexe aanmeldvragen.
2. Het zogenoemde vier-ogen-principe wordt gehanteerd: naast de poortwachter met achtergrond orthopedagogiek/psychologie kijkt altijd een regiebehandelaar met bij het uiteindelijke advies.
3. De continuïteit van het beoordelen van dossiers wordt gewaarborgd.
4. Up-to-date kennis doordat elke poortwachter recente ontwikkelingen en kennis vergaart.
5. Registratie bij het Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie, zodat kwaliteit geborgd wordt.

Kortom: de poortwachter zal om leerlingen optimaal te ondersteunen, beginnen bij het handelen van de leerkracht in de klas. Dit is ondersteuningsniveau 1. Effectieve, directe instructie is hierbij essentieel. Hierna volgt herhaalde instructie en uitbreiding van de bestede leertijd, wat ondersteuningsniveau 2 is. Dan komt extra remedial teaching (bij voorkeur met maximaal drie leerlingen) in zicht. Dit hoort bij niveau 3. Indien nodig kan er een verwijzing komen naar gespecialiseerde diagnostiek en behandeling buiten de school (ondersteuningsniveau 4).

Digitalisering dyslexiedossier

Om het dyslexiedossier goed en veilig te kunnen monitoren is het digitaal werken wenselijk. Dit kan met behulp van een webapplicatie zoals Dyslexiedossier. Een groot voordeel is het inzichtelijker en stapsgewijs doorlopen van het beoordelingsproces van het leesdossier. De stappen zijn inzichtelijk voor alle betrokkenen, waaronder ouders, school en de poortwachter. Iedereen werkt met een eigen digitale dashboard. Binnen de tool kan beveiligd en AVG-proof informatie en

e-mail uitgewisseld worden. Dyslexiedossier is ontwikkeld samen met en vanuit alle gebruikers. Het maakt een momenteel arbeidsintensief en complex proces voor hen inzichtelijk en begrijpelijk. Het biedt ook inzicht in diverse data zoals het aantal aanmeldingen per maand, status van de aangemelde, afgeronde en afgewezen leesdossiers. Ook het aantal aanmeldingen naar standplaats van de school, aanmeldingen per gemeente, goedgekeurde leesdossiers per gemeente, keuze voor zorgaanbieders worden weergegeven in percentages. Dat maakt het verwijzingspercentage inzichtelijk.

Sturingsinformatie

Doordat gemakkelijk sturingsinformatie op te vragen is bij de poortwachter kan er adequater op tendensen worden ingespeeld. Deze informatie geeft niet alleen inzicht in het opgebouwde leesdossier van een individueel kind, maar ook in de invulling van het leesonderwijs op een specifieke school of regio. Zeer sterk of juist zeer zwak leesonderwijs kan beter worden geduid.

Doordat er een nauwe samenwerking plaatsvindt kan de poortwachter aanbevelingen voor verbetering doen, in samenspraak met het samenwerkingsverband. Het werken met dergelijke sturingsinformatie heeft naast een verbeter slag in het leesonderwijs (en de zorgniveaus) ook een effect op het passend signaleren van (ernstige) dyslectische leerlingen in de gehele regio. Een poortwachter dyslexie is gezien de effecten en mogelijkheden een kwaliteitsslag die alle gemeenten in Nederland zouden moeten maken.

Meike Manschot, orthopedagoog-generalist en kinder- en jeugdpsycholoog. Lid van NIP en NVO, tevens praktijk eigenaar van een praktijk voor jeugdhulpverlening (Praktijk Zij aan Zij).

Literatuur

- Struiksma, C. & Van Kempen, C. (2020). Poortwachters in de dyslexiezorg. Tijdschrift voor Orthopedagogiek. Nr. 4.
- Dyslexiedossier.nl
- Peeters, C., Van Plaggenhoef, W., Batterink, M., Suijkerbuijk A., De Roode J. & Bomhof, M. (2021). Overheveling zorg voor ernstige enkelvoudige dyslexie naar het onderwijs? Significant Public
- nkd.nl/nieuwsbrief-16/nieuwe-handreiking-samenwerken-bij-ernstige-enkelvoudige-dyslexie/
- nkd.nl/nieuwsberichten/digitaal-poortwachtersplatform-van-start/
- swvdeem.nl/voor-ouders/dyslexie-2/info-poortwachter-2/